УДК 371.68:004.9:796:159.955

Печко О. М., Богдан Ю. М., Роскін О. А.

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті проведено аналіз літературних джерел на предмет доцільності і ефективності використання навчальних мультимедійних матеріалів на заняттях у вищих педагогічних закладах для підвищення рівня професійного мислення майбутніх фахівців з фізичної культури. Виокремлено специфіку й особливості використання даних технологій. З'ясовані позитивні зрушення в системі освіти з появою інноваційних тенденцій в сучасній педагогіці. Встановлено доцільність і ефективність сприйняття навчального матеріалу студентами в процесі використання педагогічних ситуацій як засобу формування їх професійного мислення.

Ключові слова: *відеометод, мультимедійні засоби, інтернет-ресурс, педагогічна технологія.*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний етап розвитку системи освіти в нашій країні характеризується, передусім, необхідністю створити у студентів стійку потребу в професійному мисленні, а проблема підвищення якості освіти на основі пізнавальної самостійності і активності студентів є зараз особливо актуальною. Ця проблема актуальна у будь-який час, але в сучасній педагогічній науці вона набуває особливу значущість.

Нині вчителі стикаються з проблемою зниження рівня пізнавальної активності студентів на заняттях, небажанням працювати самостійно, та й просто вчитися. Серед причин того, що вони втрачають інтерес до занять, безумовно, потрібно назвати одноманітність занять. Відсутність повсякденного пошуку призводить до шаблону у викладанні, а цей прояв постійності руйнує і вбиває інтерес, особливо підлітковий. Тільки творчий підхід до побудови заняття, його неповторність, насиченість різноманіттям прийомів, методів і форм можуть забезпечити ефективність. Існує багато способів розвитку пізнавальної активності студентів. Хочеться зупинитися на застосуванні мультимедійної технології, яка дає можливість підвищити міру активності студентів, притягнути їх увагу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поява інноваційних тенденцій характерна для усіх ланок освітньої системи і проявляється не лише в зміні змісту освіти, але і в появі нових форм організації навчального процесу у вищій школі. Крім того, необхідно відмітити, що змінилося відношення до освіти взагалі. Освіта нині розглядається як один з видів послуг, що неминуче примушує освітні установи відповідати вимогам конкурентоспроможності і варіативності освітніх послуг, що надаються. Відповідність цим критеріям вимагає змін в змісті освітнього процесу, а також в змісті навчання.

Виняткова роль наочності в процесі навчання підтверджена педагогічним досвідом людства. Активну позицію в цьому питанні поділяють О.В. Данилова, О.М. Пєхота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська, Т.І. Коваль, В.А. Баженов, П.П. Лізунов та інші. Розуміння її необхідності об'єднує найрізноманітніші системи освіти, самі протилежні концепції навчання, найвіддаленіші покоління учителів. Ця вимога залишається в силі і сьогодні, коли наочні матеріали стали доступні і різноманітні. Не можна не бачити, що вже в недалекій перспективі проблема кількісного дефіциту наочності буде успішно вирішена.

Специфіка кожного предмета різноманітна, але загальний принцип, один – завдання викладача полягає в тому, щоб створити умови практичного оволодіння знаннями. Застосовуючи цей принцип до заняття фізичної культури, можна відмітити, що завдання викладача, вибрати такі методи навчання, які дозволили б кожному студенту проявити свою активність, свою творчість, активізувати рухову і пізнавальну діяльність.

Сучасні педагогічні технології, зокрема використання нових мультимедійних технологій, інтернет-ресурсів, дозволяють викладачу досягти максимальних результатів в рішенні багатьох завдань.

Навчальна і виховуюча функції цього методу обумовлюються високою ефективністю дії наочних образів. Інформація, представлена в наочній формі, є найбільш доступною для сприйняття, засвоюється легше і швидше.

Мета статті – дослідити доцільність використання педагогічних ситуацій у мультимедійному форматі в процесі викладення навчального матеріалу у вищих навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Треба зазначити, що дидактичний потенціал використання педагогічних ситуацій при підготовці фізкультурно-педагогічних кадрів спрямовується, насамперед, на усебічний розвиток пізнавальних можливостей студентів, на формування творчої активності та психолого-педагогічної готовності до фахової діяльності. Характерні особливості

 © Печко О. М., Богдан Ю. М., Роскін О. А., 2016

застосування педагогічних ситуацій полягають у створенні проблемної ситуації, усвідомленні проблеми, яка потребує розв'язання, висуванні припущень щодо її розв'язання, обґрунтуванні цих припущень, прогнозуванні результатів її вирішення.

Вважається, що педагогічна ситуація – це фрагмент професійної діяльності вчителя, який містить певні суперечності між тим, що вже сталося, і тим, що очікувалось отримати в ході навчально-виховного процесу. Ця виникла суперечність (неузгодженість), яку необхідно терміново подолати, щоб не допустити зупинки або ж порушення ходу навчально-виховного процесу і являє собою "ядро" педагогічної ситуації [4].

Використання педагогічних ситуацій у мультимедійному форматі в навчальному процесі забезпечує можливість: дати студентам повнішу, достовірнішу інформацію; підвищити роль наочності в навчальному процесі; задовольнити запити, бажання і інтереси студентів; налагодити ефективний зворотній зв'язок; системно аналізувати і творчо розв'язати запропоновані ситуації.

Ефективність цього методу знаходиться в прямій залежності з якістю навчального відеоматеріалу і вживаних технічних засобів. Відеометод пред'являє великі вимоги до організації навчального процесу, яка повинна відрізнятися чіткістю, продуманістю, доцільністю. Від викладача, що використовує відеометод, потрібне розвинене уміння ввести проблему в навчальний процес, скорегувати діяльність студентів, зробити узагальнюючі висновки, надавати індивідуальну допомогу.

При роботі з відеозаписом дуже важливо не забувати про головний методичний прийом. Відеозапис потрібно як би ввести в зміст своєї роботи, пояснити студентам, з якою метою Ви збираєтеся показати її, що вони повинні зрозуміти в процесі перегляду. Після закінчення демонстрації слід дізнатися, як група сприйняла зміст відеозапису (про що вона і як вона пов'язана з Вашим завданням?), тобто чи досягнута мета показу. А далі треба обов'язково зв'язати зміст відеозапису з тією подальшою роботою, яку Ви організовуєте в навчальному процесі. Іншими словами, відеозапис не має бути ізольованим моментом заняття (показ заради показу). Його зміст повинен працювати на Вашу методичну мету [7].

Одне із завдань викладача – навчити студентів аналітичній роботі з відеоматеріалом. Завдання до матеріалів, які демонструються на заняттях, можуть бути найрізноманітнішими. Навчання з використанням відеоматеріалу значно перебудовує осмислення. Важливо нагадати, що перед переглядом відеоматеріалу викладачеві дуже важливо створити установку на його сприйняття. Отже, відеоматеріали студенти не просто дивляться, вони їх повинні аналізувати.

Поєднання відео-, аудіо- і текстового матеріалу, сприяє творчому осмисленню змісту заняття і підвищує мотивацію навчання.

Заняття з використанням відеоматеріалів – це і пояснення нового матеріалу в діалоговому режимі, і заняття-лекції, і заняття-узагальнення, і заняття-конференція, і інтегроване заняття, і заняття-дискусія тощо. Ніхто не сперечатиметься, що застосування будь-якої візуальної інформації на занятті має позитивний ефект [2].

Складнощів при впровадженні цієї технології, безумовно, багато. Але як говорить В.Ф. Шаталов: "Складність вчительської праці в тому, щоб знайти шлях до кожного учня, створити умови для розвитку здібностей, закладених в кожному. Найголовніше – учитель повинен допомогти учневі усвідомити себе особою, пробудити інтерес в пізнанні себе, життя, світу" [8].

У сучасних умовах дозріли реальні можливості для узагальнення і систематизації уявлення про методи навчання на основі методології цілісного підходу до діяльності. Ю.К. Бабанський виділяє такі групи методів навчання: 1. Метод організації і здійснення учбово-пізнавальної діяльності. 2. Метод стимулювання і мотивації учбово-пізнавальної діяльності.

Кожна з основних груп методів у свою чергу може бути підрозділена на окремі методи, в які входять: словесні методи – розповідь, лекція, бесіда і інші; наочні методи – ілюстрація, демонстрація, відеоматеріал; практичні методи – вправи, лабораторні досліди, трудові дії [1].

Різні точки зору на проблему класифікації методів відбиває природний процес диференціації і інтеграції знань про них. Усе більш чітко позначається багатосторонній і комплексний підхід до характеристики їх суті.

У сучасній педагогіці часто говориться про використання активних методів навчання як складової частини інноваційної педагогічної технології.

Зазначимо, що педагогічна технологія – це система організаційно-педагогічних дій на освітній процес, що є комплексом ситуаційно обумовлених моделей навчання і засобів діагностики, що дозволяють створити умови для максимального розвитку творчого потенціалу навчання [2].

Технологія навчання, з одного боку, сприймається як сукупність методів і засобів обробки, представлення, зміни і пред'явлення навчальної інформації, а з іншого боку технологія навчання – це наука про способи впливу викладача на студента в процесі навчання з використанням необхідних технічних або інформаційних засобів [6].

Інноваційна освіта – це нова педагогіка, нові освітні процеси, нові технології. Розвиток здібностей орієнтуватися в нових умовах, адаптуватися до нових вимог – ось чому служить інноваційна система. Сучасна педагогіка відмовляється від жорсткого "авторитарного управління", де студент або слухач виступає "об'єктом" навчальних дій, переходить до системи організації підтримки і стимулювання пізнавальної самодіяльності об'єкту вчення, створення умов для творчості, педагогіці співпраці. На це спрямована ідеологія активного навчання, в якому "школа пам'яті" поступається місцем "школі мислення" [3].

Одним із способів створення таких умов є застосування викладачем методів активного навчання як складовій частині сучасних інноваційних технологій, що широко впроваджуються останнім часом в практику вишів. Саме активні методи навчання дають можливість студентові розкритися як особі. Активна розумова і практична діяльність студентів в навчальному процесі є важливим чинником підвищення ефективності засвоєння і практичного освоєння матеріалу, що вивчається [5].

Відмінною особливістю використання мультимедійних засобів навчання є: по-перше, навчання проводиться в умовах, максимально наближених до реальних, дозволяючи матеріал, що викладається, ввести в мету діяльності, по-друге, здійснюється не лише узагальнення знань, але і навчання умінням практичного використання наочного матеріалу, що у свою чергу, вимагає формування певних психолого-педагогічних якостей фахівців, і нарешті, по-третє, організовується формування нової, якісно іншої установки на навчання в емоційно насиченому процесі активної творчої праці.

Висновки. 1. Застосування наочного відеоматеріалу в процесі викладання навчального матеріалу дає можливість викладачу стати розробником нової технології навчання, що, з одного боку, підвищує його творчу активність, а з іншої – вимагає високого рівня технологічної і методичної підготовленості.

2. Комп'ютерна підтримка дозволяє вивести сучасне заняття на якісно новий рівень, підвищити статус викладача, використати різні види діяльності, ефективніше організувати контроль і облік знань студентів.

3. Використання мультимедійних технологій в процесі викладання навчальних дисциплін з фізичного виховання дозволяє успішно поєднувати не лише засвоювальну, але і розумову роботу, розвивати інтелектуальні і творчі здібності слухача, розширювати загальний світогляд.

Використані джерела

1. Бабанський Ю.К. Обрані педагогічні праці / Ю.К. Бабанський. – М. : Педагогіка, 1989. – 558 с.
2. Беспалько В.П. Складові педагогічної технології / В.П. Беспалько. – М. : Просвіта, 1989. – 217 с.
3. Бросалина Г.М. Инновационные методы обучения в вузе / Г.М. Бросалина – Мурманск, 1993. – 216 с.
4. Ємець О.Й. Професійні ситуації вчителя фізичної культури / О.Й. Ємець, В.І. Скрипка. – Чернігів, 2008. – 80 с.
5. Митина Л.М. Учитель как личность и профессионал / Л.М. Митина. – М. : Справа, 1994. – 216 с.
6. Пекун А.Г. Технология активных методов обучения / А.Г. Пекун – Минск, 1992. – 117 с.
7. Смирнов С.Д. Педагогіка і психологія вищої освіти: від діяльності до особи / С.Д. Смирнов. – М.: Педагогіка, 1995. – 204 с.
8. Шаталов В.Ф. Эксперимент продолжается / В.Ф. Шаталов. – М. : Педагогика, 1989. – 336 с.

Pechko O., Bogdan Y., Roskin O.

USING OF MULTIMEDIA LEARNING TOOLS IN THE PROCESS OF FORMATION OF THE PROFESSIONAL THINKING OF FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL CULTURE

In the article the analysis of literary sources is conducted for the purpose expediency and efficiency of the use of educational multimedia materials on employments in higher pedagogical establishments for the increase of level of the professional thinking of future specialists on a physical culture. Considered the necessity of creating a sustainable student needs in professional thinking, improving the quality of education on the basis of cognitive independence and activity of students. It shows the role of a creative approach to building a practice, its originality and richness of diversity of techniques, methods and forms to ensure the effectiveness of the teaching process. Contemporary educational technology is selected, in particular the use of new multimedia technologies, internet resources, allowing the teacher to reach the maximum results in solving many pedagogical tasks. Shows the needs of the teacher active learning as an integral part of modern innovative technologies which are widely implemented in the practice of universities lately. Active learning methods allow the student to open up as a person. The importance of using multimedia materials is demonstrated as organizing various forms of teaching. The specifics and peculiarities are highlighted of application of these technologies. The peculiarities of application of pedagogical situations are the creation of problem situation, awareness of the problem that needs solving, making assumptions about her decisions the rationale for these assumptions, the forecasting results of its decision. It shows positive changes in the education system with the emergence of innovative trends in modern pedagogy. The expediency and efficiency of perception of educational material by students are installed the using of pedagogical situations as a means of forming their professional thinking. Proven that the computer support allows us to derive contemporary lessons to a qualitatively new level, to improve the status of teachers, to use various types of activities, to organized more efficient control and accounting of student's knowledge. The use of multimedia technologies in the process of teaching physical education allows you to successfully combine not only casual, but mental work, to develop the intellectual and creative abilities of the listener to expand the overall outlook.

Key words: *video method, innovative education, internet-resource, pedagogical technology.*

Стаття надійшла до редакції 06.04.2016 р.